

Eldrimner, Sveriges nationella resurscentrum för mathantverk, kommenterar den föreslagna ändringen av **Regulation (EC) No 853/2004, Annex III (1) (c)** med följande synpunkter:

CHAPTER VIA: SLAUGHTER AT THE HOLDING OF PROVENANCE OF DOMESTIC BOVINE, OTHERS THAN BISONS, AND PORCINE ANIMALS AND DOMESTIC SOLIPEDS OTHER THAN EMERGENCY SLAUGHTER

Allmänt

Eldrimner ser mycket positivt på ändringarna som möjliggör bedövning och avblodning på härkomstgården för att optimera djurvälstånd och arbets säkerhet, särskilt vid slakt av annars svårhanterliga nötkreatur men likaväl för andra nötkreatur och andra djurslag. Denna möjlighet skulle få extra stor betydelse i ett land som Sverige, med tanke på att det är stora avstånd mellan slakterierna exempelvis i Norrland, och en inte till fullo nyttjad potential för extensiv uppfödning av nötkreatur på naturbetesmarker för att kunna hålla landskapet öppet på ett hållbart sätt. Istället för att djurvälståndet och köttet av sådana djur påverkas negativt av premortala belastningar i samband med slakten skulle man få fram en premiumprodukt med högt marknadsvärde som dessutom utmärkt lämpas för bland annat förädling till exklusiva lufttorkade hantverkscharkuterier som inte kan tillverkas av stressat kött.

Genom Eldrimners arbete med den småskaliga slakt- och charkbranschen och nära anknytning till befintlig tysk och pågående svensk forskning inom ämnet "on-farm slaughter of cattle via gunshot method" (Schiffer, KJ) ser vi båda, att önskemålet om att kunna använda sig av denna slaktmetod i Sverige är väldigt starkt på producent- och konsument sida, och att metoden fungerar mycket väl i praktiken när det tas hänsyn till vissa säkerhetsåtgärder.

För mer information om avlivning av nöt på gård kontakta gärna Katrin Juliane Schiffer (agr.dr), Eldrimners branschansvarig för gårdsslakt och chark, katrin@eldrimner.com, +46 70 3847126 eller se även SCHIFFER, KJ et al (2017): *Assessment of stun quality after gunshot used on cattle: a pilot study on effects of diverse ammunition on physical signs displayed after the shot, brain tissue damage and brain haemorrhages*, *Animal Welfare* 26: 95-109; SCHIFFER, KJ (2015): *On-farm slaughter of cattle via gunshot method*, dissertation, university of Kassel, Shaker publishing house, Aachen, Germany.

Till det aktuella ändringsförslaget

Mest väsentligt i sammanhanget är att bedövning av nötkreatur kan få ske på håll, dvs via kulgevärsskott i pannan på djuret, utan att djuret behöver fixeras mera än att det lugnt står i en bekant fälla bland några av sina bekanta flockmedlemmar. Här relaterar vi till avsnittet:

"the mobile unit to be used for the slaughter, bleeding and transport of the slaughtered animals to the slaughterhouse must allow the hygienic handling, slaughtering, bleeding of the animal, and the proper disposal of blood and must be part of a slaughterhouse approved by the competent authority in accordance with Article 4(2)"

och anser denna formulering väldigt olycklig. **Ingen box eller dylikt får bli obligatorisk för bedövningen** utan användning av en sådan skulle behöva vara frivilligt och skulle passa för lugna nötkreatur. **Extensivt uppfödda, skygga nötkreatur måste däremot kunna bedövas på håll** via den metod som i Sverige ofta kallas för kulgevärsmetod, i Tyskland för Kugelschussmethode och på engelska för gunshot-method. Annars kommer den aktuella lagändringen inte alls bidra till någon stressminskning för dessa djur och skulle motsäga EU kommissionens egna argument som nämns i den aktuella **Explanatory memorandum, 1. Context of the delegated act:**

“introduction of more flexibility for slaughter of bovine and equine animals at the holding of provenance for animal welfare reasons and to avoid risks for the handler (e.g. in case of free range animals), under strict conditions of hygiene and official controls. This action will support continued improvement of animal welfare standards as called for by the European Green Deal and ‘Farm to Fork’ Strategy;”

Efter en bedövning på håll via kulgevärsskott sker avblodningen av ett nötdjur mest effektivt hängande på exempelvis en lastmaskin och blodet kan lätt fångas upp i en balja. En vanlig släpvagn och en ren presenning duger fullständigt för transporten till slakteriet, så länge som djuret och fållan hålls rena. Det finns inga vetenskapliga belägg för att slaktkroppshygienen skulle försämrats på det viset - eller att den skulle förbättras genom att använda en *“mobile unit”* som är *“part of a slaughterhouse”*. I sammanhanget hänvisas till tre aspekter: hur jakten och hantering av vilt brukar gå till i praktiken, hur slakt av bison fungerar, och framförallt till ett pågående forskningsprojekt av Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) om just avlivning av nöt på gård där bland annat mikrobiologiska parametrar i samband med slaktkroppshygienen ska undersökas.

<https://www.slu.se/institutioner/husdjurens-miljo-halsa/forskning/forskningsprojekt/smaskalig-och-mobil-slakt-av-notkreatur/smaskalig-slakt---bedovning/>

Ytterligare två problem identifierats.

För det första i kravet om att

“ the official veterinarian that carries out the ante-mortem inspection of the animal intended for slaughter must also be present at the time of slaughter.”

Osannolikt att myndigheterna kommer ha tillräckligt med resurser för att närvara. Bemanningen är redan nu ett problem i praktiken. Stickprovsbesök eller digital övervakning skulle vara mera lämpliga former för kontroll.

Den person som skjuter och hanterar slaktdjuren behöver ändå ha det enligt EU:s regelverk obligatoriska kompetensbeviset inom slakt. Detta anses av Eldrimner att vara tillräckligt, precis som vid annat slakt på småskaliga slakterier där inte heller en OV står bredvid hela tiden. Vid behov kunde en relaterad kunskapskontroll läggas till kompetensbeviset som anpassas nationellt.

Och för det andra i kravet om att

“...removal of the stomach and intestines, but no other dressing, may take place on the spot, under the supervision of the official veterinarian”

Ifall urtagningen behöver göras på plats ska den kunna utföras **utan fysisk närvaro av en officiell veterinär** utan efter utbildning av den personen som utför steget eller med övervakning via digitala lösningar.

Med vänlig hälsning

Dr. agr. Katrin Juliane Schiffer

Branschansvarig Gårdsslakt & Chark

Eldrimner – nationellt resurscentrum för mathantverk

Ås, Sverige